

NOTAT

Til
Børne og Socialministeriet
Att: Charlotte Meibom

Høring over udkast til bekendtgørelse om pædagogiske læringsmål og indholdsbeskrivelse af seks læreplanstemaer

KL har den 25. april 2018 modtaget udkast til bekendtgørelse om pædagogiske læringsmål og indholdsbeskrivelser af seks læreplanstemaer med høringsfrist den 23. maj 2018.

KL afgiver høringssvar med forbehold for efterfølgende politisk behandling i KL, da det ikke har været muligt at få høringssvaret politisk godkendt inden det fremsendes.

Generelle bemærkninger

KL er overordnet positiv for det fremsendte udkast til bekendtgørelse. KL er samtidig enig i, at den pædagogiske læreplan udgør rammen for det pædagogiske arbejde og udviklingen af læringsmiljøerne i dagtilbud.

Det er en unik situation, at alle centrale aktører omkring dagtilbud er enige om det pædagogiske grundlag for udvikling af kvaliteten i dagtilbud. KL vil gerne anerkende processen og inddragelsen af centrale aktører i arbejdet.

KL pointerer væsentligheden i, at der fra statslig side bliver givet arbejdsro i kommunerne til at arbejde med realiseringen af en styrket pædagogisk læreplan og arbejdet med de seks læreplanstemaer.

KL's bemærkninger til udkast til bekendtgørelse

Det fremgår af udkast til bekendtgørelsen, at den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et pædagogisk grundlag. KL er enig i, at det pædagogiske grundlag skal være afsættet for alle tiltag i dagtilbudene.

De nationale mål for hvert læreplanstema er beskrevet på et meget overordnet plan. KL vurderer, at der vil være behov for lokal konkretisering for, at målene kan sætte retning for udviklingen af læringsmiljøer og en stærk evalueringskultur. En konkretisering af målene giver endvidere bedre mulighed for ledelse af dagtilbudsområdet og bedre afsæt for den politiske drøftelse i kommunen.

Børns inddragelse og deltagelse er essentiel for deres læring, trivsel og udvikling. KL mener derfor, at et større fokus på alle børns inddragelse, deltagelse og indflydelse bør skrives tydeligere frem i læreplanstemaerne. Børneperspektivet er centralt, hvis ambitionerne med læreplanstemaerne skal lykkes. Børns forskellighed bør endvidere ses som ressource i arbejdet med alle læreplanstemaer.

KL er positive overfor fokus på sprog og kommunikation, da sprog er en væsentlig faktor for børns udvikling og den sociale mobilitet. Læreplanstemaet

Dato: 7. maj 2018

Sags ID: SAG-2017-04889
Dok. ID: 2530132

E-mail: JEKY@kl.dk
Direkte: 3370 3776

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 1 af 2

kan med fordel i højere grad belyse vigtigheden af den pædagogiske opmærksomhed på emnet såvel som relevansen af børns sproglige og kommunikative udvikling.

Dagtilbud har en væsentlig opgave i at stimulere børns nysgerrighed overfor natur, naturfænomener og naturvidenskabelig forståelse. KL ser derfor positivt på læreplanstemaet om natur, udeliv og science. KL understreger dog, at teknologiforståelse er en væsentlig faktor i dette læreplanstema, og teknologiforståelse bør derfor udfoldes i højere grad. Den teknologiske understøttelse af børns læring bør endvidere inddrages i de resterende læreplanstemaer og det generelle pædagogiske arbejde.

KL gør opmærksom på et behov for en styrket opmærksomhed på forholdet mellem læringsmiljøer og det enkelte barn. Fokus på udviklingen af gode og trygge læringsmiljøer er væsentlig, men der er samtidig behov for at sikre et fokus på det enkelte barns udvikling og udbytte af læringsmiljøerne.

KL lægger vægt på det styrkede forhold mellem dagtilbud og forældre. Forældre har en essentiel rolle i barnets udvikling, læring og trivsel. Samarbejdet mellem forældre, dagtilbud og andre centrale aktører er væsentlig i alle læreplanstemaer og kan med fordel belyses i højere grad.

KL gør slutteligt opmærksom på den varierende indholdsbeskrivelse af de seks læreplanstemaer i bilagene til bekendtgørelsen. Temaerne er uddybet i forskellige grader, enkelte med underoverskrifter mv. Det vil være en fordel, at læreplanstemaerne beskrives og uddybes med samme opbygning og omfang.

Med venlig hilsen

Arne Eggert
Udviklingsdirektør

Dato: 7. maj 2018

Sags ID: SAG-2017-04889
Dok. ID: 2530132

E-mail: JEKY@kl.dk
Direkte: 3370 3776

Weidekampsgade 10
Postboks 3370
2300 København S

www.kl.dk
Side 2 af 2

Dato: 23-05-2018
Deres ref.:
Vor ref.: 32-IT05/20047
Sagsbehandler: CES
Profession

Høring over udkast til bekendtgørelse om pædagogiske læringsmål og indholdsbeskrivelser af seks læreplanstemaer

BUPL takker for invitationen til at afgive høringssvar til bekendtgørelse om pædagogiske læringsmål og indholdsbeskrivelser af seks læreplanstemaer. BUPL foreslår, at Ministeriet i fremtidige tilfælde sætter BUPL's Lederforening på høringslisten. Lederforeningens bemærkninger er indarbejdet i BUPL's høringssvar.

Indledende bemærkninger til bekendtgørelsen

BUPL noterer sig med glæde, at udkastet til bekendtgørelsen fortsætter den tydelige kurs, som blev sat i lovforslag L160 om styrket kvalitet i dagtilbud mv., idet det også tager afsæt i det store arbejde, som er lagt i både mastergruppen og arbejdsgrupperne i forhold til at udarbejde forslaget til den styrkede pædagogiske læreplan og det fælles pædagogiske grundlag. Det vil være af positiv betydning for realiseringen af de store ambitioner i både lov og bekendtgørelse, at pædagoger og ledere kan se, at praktikernes input er blevet taget alvorligt og indgår s  direkte.

De brede pædagogiske mål for læringsmiljøet

BUPL vil også gerne rose, at pædagoger og ledere med bekendtgørelsen både f r frihed til og ansvar for at planlægge det pædagogiske arbejde ud fra et bredt læringsbegreb og med udgangspunkt i den konkrete børnegruppes behov, herunder at målene for de pædagogiske læringsmiljøer ikke er aldersopdelte, men tværtimod favner alle børn uanset alder og kompetencer. Det giver det nødvendige faglige råderum, der g r det muligt for pædagoger og ledere til stadighed at skabe læringsmiljøer af høj kvalitet for alle børn ud fra det fælles pædagogiske grundlag.

Følg op på den lokale realisering

I forlængelse heraf opfordrer BUPL Børne- og Socialministeriet til at følge op på, at institutionerne ikke pålægges kommunale mål i relation til læreplanen, men at der alene arbejdes ud fra de få brede pædagogiske mål, der fastsættes i bekendtgørelsen. Samt at institutionerne ikke pålægges yderligere koncepter, målinger, dokumentationskrav mv., som ikke er i overensstemmelse med læreplanen og det pædagogiske grundlag.

BUPL foreslår derfor, at der snarligt efter reformens ikrafttræden gennemføres et centralt initieret 'mastertjek' i alle kommuner, hvor eksisterende dokumentationskrav, redskaber mv. holdes op imod den styrkede pædagogiske læreplan og det fælles pædagogiske grundlag.

Dette arbejde vil med fordel kunne integreres i den planlagte følgeevaluering som Danmarks Evalueringsinstitut står for. Dermed kan det sikres, at den styrkede pædagogiske læreplan reelt bliver institutionernes værktøj til udvikling af det pædagogiske arbejde, og at kommunerne hverken under- eller overimplementerer den samlede reform, ved enten at fortsætte som vanligt eller lægge den styrkede pædagogiske læreplan oven på alt det der foregår i forvejen, og som ikke nødvendigvis er i overensstemmelse med intentioner og værdier i den styrkede pædagogiske læreplan.

Det vil desuden være af afgørende betydning for en tilfredsstillende realisering af reformen og indfrielse af de høje faglige ambitioner i den styrkede pædagogiske læreplan, at pædagoger og ledere sikres tid til sammen at kunne planlægge, evaluere og justere det pædagogiske arbejde løbende, uden at dette arbejde kommer til at reducere børnenes samspil med pædagoguddannet personale.

BUPL anbefaler, at dette forhold sættes på dagsordenen i de førstkommende forhandlinger om kommunernes økonomi, samt at der i forbindelse med den centrale evaluering af den nye pædagogiske læreplan følges op på, i hvilket omfang kommunerne har skabt rammer for realisering af læreplanen og en styrket evalueringskultur.

Bemærkninger til bekendtgørelsens enkelte dele

§ 1, Børns læring i dagtilbud:

- Overskriften bør ændres til "*Børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i dagtilbud*". Tilsvarende bør stk. 1 konsekvensrettes, så det hedder "*...udgør rammen for dagtilbuddets arbejde med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse*".

Hermed bringes teksten i overensstemmelse med §§ 8 og 9 i lovforslag L160 og understreger dagtilbuddets brede pædagogiske sigte.

- Af stk. 2 fremgår, at "*Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et pædagogisk grundlag. Det pædagogiske grundlag.....skal kendetegne det pædagogiske læringsmiljø...*" Det bør omformuleres til "*Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i **det** fælles pædagogiske grundlag. Det pædagogiske grundlag....kendetegner det pædagogiske læringsmiljø..*".

Den nuværende formulering kan give anledning til usikkerhed lokalt om, hvorvidt den enkelte daginstitution selv skal udarbejde et pædagogisk grundlag eller om der er tale om et fælles grundlag. Det bør fremgå helt tydeligt, at der er tale om det fælles pædagogiske grundlag, som alle dagtilbud skal arbejde med.

§ 13, Læreplanstema nr. 6. Natur, udeliv og science:

- Formuleringen af det pædagogiske læringsmål i pkt. 1 bør omformuleres til *"Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som stimulerer og udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen i dens mangfoldighed, samt giver mulighed for at opleve menneskets forbundenhed med naturen og understøtter en begyndende forståelse af en bæredygtig udvikling."*

Med den nuværende formulering er begge pædagogiske læringsmål science/videnskabsorienterede, mens der mangler fokus på det sanselige og eksistentielle møde med naturen. Den foreslåede omformulering af det første mål vil således være mere i overensstemmelse med indholdsbeskrivelsen af temaet.

Bilag 2, Beskrivelse af læreplanstema: 'Social udvikling':

- Linje 3 i afsnittet 'Deltagelse og medindflydelse' bør omformuleres fra *"det sociale læringsmiljø"* til *"det pædagogiske læringsmiljø"* eller blot *"læringsmiljøet"*.

På den måde fastholdes en begrebsmæssig stringens og det fastholdes, at læringsmiljøer skal tænkes bredt og på tværs af temaer.

- I det tredjesidste afsnit, som starter med *"Børns sociale læring og udvikling finder også sted..."*, bør sætningen *"....sociale omgangsformer til at begå sig både i hverdagen i dagtilbuddet og i forbindelse med den senere skoledag."* omformuleres til *"...sociale omgangsformer til at begå sig i hverdagen i dagtilbuddet og generelt i livet, herunder også i skolen."*

På den måde fastholdes det pædagogiske grundlags understregning af, at dagtilbud og skole ikke eksisterer for sig selv, men har et længere sigte, som handler om at berede børn på det liv, de skal leve både i og efter skolen.

Bilag 6, Beskrivelse af læreplanstema: 'Natur, udeliv og science':

Indholdsbeskrivelsen er relativt fagorienteret og foreskrivende, og står dermed i kontrast til indholdsbeskrivelserne for de øvrige fem læreplanstemaer. Der bør derfor ske en række justeringer med henblik på, at sikre overensstemmelse og sammenhæng mellem alle seks indholdsbeskrivelser.

- 3. afsnit: Sætningen *"Børnene skal opmuntres til at foretage egne undersøgelser..."* bør formuleres til *"Børnene kan opmuntres til at foretage egne undersøgelser..."*
- 5. afsnit 'Natur': Sætningen *"Børn skal have viden om naturtyper som skov, strand, moser og vandløb og viden om levende organismer som dyr..."* bør omformuleres til *"Børn skal opleve naturtyper som fx skov, strand, moser og vandløb samt levende organismer som dyr..."*.
- 6. afsnit: *"Fagbegreber"* i første linje bør erstattes af *"Naturbegreber"*. I linje fire bør *"Læringsmiljøet må derfor give børn mulighed..."* erstattes med *"Læringsmiljøet kan derfor give børn mulighed..."*
- 8. afsnit: Sætningen *"Sciencetilgangen vægter undersøgelser, som åbner..."* bør omformuleres til *"Sciencetilgangen vægter en undersøgende tilgang, som åbner..."*.

- 9. afsnit: Sætningen *"Desuden skal børn have mulighed for at stifte..."* bør erstattes med *"Desuden kan børn få mulighed for at stifte..."*

Med disse justeringer får indholdsbeskrivelsen samme tilgang til det pædagogiske arbejde som de øvrige fem indholdsbeskrivelser, og afspejler den brede læringsforståelse, som er beskrevet i det fælles pædagogiske grundlag.

Med venlig hilsen

Lasse Bjerg Jørgensen
Forretningsudvalgsmedlem, BUPL

Til:
Børne- og Socialministeriet

Dato: 22.05.2018

Høringssvar fra Børne- og Kulturchefforeningen vedrørende ”Bekendtgørelse om pædagogiske læringsmål og indhold i seks læreplanstemaer” (dagtilbudsloven)

Børne- og Kulturchefforeningen (BKF) vil indledningsvis takke for muligheden for at kunne afgive et høringssvar til bekendtgørelsen.

Generelle bemærkninger

BKF finder den fremsendte bekendtgørelse positiv. Udkastet til ”Bekendtgørelse om pædagogiske læringsmål og indhold i seks læreplantemaer” indfrier til dels vores forventninger.

BKF vil gerne anerkende den proces, der har været omkring udarbejdelsen af ”Master for en styrket pædagogisk læreplan”, som har dannet afsæt for ”Bekendtgørelse om pædagogiske læringsmål og indhold i seks læreplantemaer”.

Vi er af den overbevisning, at denne proces bl.a. har været medvirkende til, at alle væsentlige aktører på dagtilbudsområdet bakker op om og understøtter en ny styrket pædagogisk læreplan, som fremover vil udgøre det pædagogiske fundament inden for dagtilbudsområdet.

Dette høringssvar er delt op på den måde, at der først kommer noget generelt i forhold til alle seks læreplanstemaer, og derefter noget specifikt i forhold til det enkelte læreplanstema.

Generelt for alle seks læreplanstemaer

Bekendtgørelsens 12 læringsmål og indholdsbeskrivelser er konkrete og til at arbejde ud fra i praksis. Det er dejligt at se, at materialet er blevet forfinet og mere præcist fra arbejdsgrupperne afleverede deres bidrag og frem til nu.

Dog mangler der stringens i måden, hvorpå indholdet i de seks læreplanstemaer beskrives i bilagene til bekendtgørelsen. For nogle af temaerne uddybes de to læringsmål i indholdsbeskrivelsen, mens der for andre temaer står noget udvidende om de to læringsmål. Det tager lidt tid at forstå, at der ikke er en fast logik i opbygningen.

Som eksempel kan nævnes læreplanstemaerne ”Krop, sanser og bevægelse” samt ”Natur, udeliv og science”, hvor læreplanstemaernes tre hovedpunkter i overskriften beskrives, mens indholdsbeskrivelsen af temaerne ”Kommunikation og sprog” og ”Kultur, æstetik og fællesskab” er bygget anderledes op.

Læreplanstema nr. 1. Alsidig personlig udvikling

Det første læringsmål kan siges en smule enklere:

Alsidig personlig udvikling drejer sig om, "at barnet udvikler kendskab til sig selv og andre mennesker, lærer at mærke andres og egne grænser og udvikler respekt for andres følelser, oplevelser, intentioner og behov".

Målene bør også indeholde perspektiver om børns inddragelse, indflydelse og deltagelse.

Den sidste sætning i det andet pædagogiske læringsmål, som lyder: *"Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering"* har BKF svært ved at se meningen med - sætningen forekommer ligegyldig.

Læreplanstema nr. 2. Social udvikling

BKF mener, at ordet *fællesskab* bør indgå i overskriften på dette læreplanstema. Fællesskab indgår i stedet i overskriften på læreplanstema nr. 5. "Kultur, æstetik og fællesskab", hvor det forekommer malplaceret.

BKF vil gerne foreslå, at det første pædagogiske læringsmål ændres til: *"Læringsmiljøet skal understøtte, at alle børn indgår i og påvirker forskellige typer fællesskaber. Læringsmiljøet skal understøtte, at alle børn trives samt oplever og udvikler empati og gode relationer."*

I forhold til det andet pædagogiske læringsmål: *"Læringsmiljøet skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse"*, mener BKF, at demokratisk dannelse er for snævert et perspektiv på inddragelse af børnenes ressourcer og perspektiver. Børnenes ressourcer og perspektiver skal bidrage til udvikling af den pædagogiske praksis.

BKF er af den overbevisning, at nøglerne til social mobilitet ligger i at arbejde systematisk med børnenes perspektiver ind i børnefællesskaberne, så alle børn føler sig mødt og anerkendt og har værdi i sig selv.

BKF finder det derfor vigtigt, at der i det andet læringsmål indgår følgende: *"at børnene udvikler kreativitet og fantasi, og får tillid til egne potentialer. "Dagtilbuddets virke skal derfor være præget af åndsfrihed og ligeværd"*.

Læreplanstema nr. 3. Kommunikation og sprog

Overskriften på læreplanstemaet om sprog er blevet udvidet med kommunikation. Til gengæld mener BKF, at temaet er blevet indsnævret til alene at handle om børns sprog og sprogudvikling. Kommunikation er andet end det talte sprog. Det er kropssprog, musiske aktiviteter, gestikulation, bevægelse og tegn. Det at lære at læse et andet menneskes kropssprog er en vigtig del af kommunikation. Man kan også kommunikere ved kreative aktiviteter; male/tegne/spille musik osv. BKF savner et fokus på kommunikation og sprog i dets mangfoldige udtryksformer.

Med det store fokus, som er på læring gennem legen, ønsker BKF, at der skal være en mere direkte pointering af, at børnene, inden de forlader børnehaven, som minimum har en forståelse af, hvad bogstaver er, og hvad de kan anvendes til.

BKF ønsker desuden en tydeligere pointering af vigtigheden af pædagogernes faglige bevidsthed om betydningen af arbejdet med sprog, sprogforståelse og tidlig literacy.

Læreplanstema nr. 4. Krop, sanser og bevægelse

I overskriften indgår de tre begreber: Krop, sanser og bevægelse. BKF undrer sig derfor over, at sanserne er helt fraværende i læringsmålene.

Læreplanstema nr. 5. Kultur, æstetik og fællesskab

Som nævnt tidligere, bør ordet *fællesskab* i stedet indgå i overskriften på læreplanstema nr. 2 Social udvikling. I forhold til læreplanstema nr. 5 forekommer ordet fællesskab malplaceret i overskriften. Det kommer til at fremgå som om fællesskab er reserveret til kulturelle sammenhænge.

BKF mener, at den æstetiske dimension er fraværende i læringsmålene. Det kunne bl.a. skrives ind som en bevidsthed og viden om æstetikken i læringsmiljøerne.

Læreplanstema nr. 6. Natur, udeliv og science

BKF finder det ærgerligt, at de to læringsmål primært beskæftiger sig med naturen, og at teknologiforståelse og matematisk forståelse kun nævnes i bisætninger. Det er bekymrende, dels fordi vi ved, at det er nogle af de elementer, pædagoger har sværest ved at implementere i den pædagogiske praksis, og ikke mindst fordi det er dokumenteret ved forskning, at matematisk og naturvidenskabelig forståelse i 0-6 års alderen har betydning for børns muligheder for at udfolde deres potentialer i hele livet.

BKF vil derfor anbefale, at læringsmålene og selve temaet omskrives således, at der sættes tydeligere og større fokus på barnets matematiske og naturfaglige begrebsudvikling og kommunikation, samt at der også sættes fokus på de matematiske begrebers anvendelses- og undersøgelsesaspektet og arbejde med de seks og ligeværdige fagområder inden for matematik; tælle, lokalisere, måle, designe former og mønstre, forklare og argumentere, spille og lege.

Med venlig hilsen

Merete Villsen
Formand for Dagtilbudsnetværket

Eventuelle henvendelser til:

Formand for Dagtilbudsnetværket, Merete Villsen, mevil@ikast-brande.dk

FOAs høringssvar til høring over udkast til bekendtgørelse om pædagogiske læringsmål og indholdsbeskrivelser af seks læreplanstemaer (FOA ID: 18/200560)

FOA takker for muligheden for at give høringssvar til høring over udkast til bekendtgørelse om pædagogiske læringsmål og indholdsbeskrivelser af seks læreplanstemaer. Vi er glade for den styrkede pædagogiske læreplan og muligheden for et kvalitetsløft til dagtilbud.

Generelt om implementering af den styrkede læreplan

I FOA er vi meget optaget af, at læreplanen skal være et anvendeligt redskab til udvikling af kvalitet i dagtilbud. En læreplan kan ikke alene skabe forandring, eller øge chancelighed. For at sikre forandringer, der fører til et reelt kvalitetsløft, skal læreplanen være et redskab, der igangsætter lokal refleksion og bidrager til opbygning af en evalueringskultur, der sikrer løbende udvikling af pædagogisk arbejde i dagtilbud. Det forudsætter en meget ambitiøs og tæt understøttelse af l replansimplementering i kommuner og dagtilbud.

I FOA tænker vi at opgaven med at tage en pædagogisk læreplan til sig og skabe forandringer i hverdagens pædagogiske arbejde er kompleks og meget krævende for pædagogiske ledere og pædagogisk personale. Det så vi i 2004, og opgaven er ikke blevet mindre kompleks og krævende i den styrkede læreplan. Det er vores håb, at der i denne proces kommer massivt fokus på at understøtte implementering, så det bliver tydeligt og levende for alle, der arbejder i og med dagtilbud hvad opgaven er. L replansarbejdet er mere end noget andet en forandringsproces baseret på et refleksions-, evaluerings- og udviklingsarbejde, s  dagtilbud hele tiden er i bevægelse mod bedre kvalitet og stærke læringsmiljøer for den aktuelle børnegruppe.

I forbindelse med krav om kvalitetsløft og rettidig implementering af læreplaner i alle kommuner og dagtilbud, forslår FOA, at kommunerne styrker det pædagogiske tilsyn i daginstitutioner ved at opnormere de pædagogiske konsulenter, og i dagplejen ved at opnormere dagplejepædagoger. Et styrket tilsyn i implementeringsperioden vil sikre, at kvalitetsløft og implementering af læreplanen tilpasses det enkelte dagtilbud og spiller sammen med den eksisterende kvalitetsudvikling.

I relation til denne bekendtgørelse er det FOAs håb at der lægges en stor indsats i at formidle læringsmål og temabeskrivelser, så de i videst muligt omfang guider og hjælper det pædagogiske personale, fx ved at tydeliggøre det pædagogiske personales rolle og opgaver – og vejledning i hvordan det ønskede læringsmiljø skabes af det pædagogiske personale.

Pædagogiske læringsmål

Når de nye mål i overskriften kaldes læringsmål, men er mål for læringsmiljøet er vi i FOA bekymrede for at der skabes mere forvirring end retning for det pædagogiske arbejde. Når målene er mål for læringsmiljøet, må det nødvendigvis være mål for hvad det pædagogiske personale skal stille til rådighed og skabe for børnene. Det kommer ikke tydeligt frem. FOA foreslår at målene omformuleres til mål for læringsmiljøet, og at der lægges vægt på at det er det pædagogiske personale, der har ansvar for at skabe læringsmiljøet. Dermed bliver det tydeligt at det er det pædagogiske personales indsats der skal evalueres på når der skal evalueres på mål for læringsmiljøet. Evaluering af m lopf ldelse skal undersøge om læringsmiljøet understøtter den ønskede læring, udvikling, trivsel og dannelse hos børnene.

Helt generelt er vi ærgerlige over at det ikke er lykkedes at få indskrevet mål der er rettet mod arbejdet med de 0-2-årige børn i dagtilbud.

Beskrivelse af indholdet i de seks læreplanstemaer

Beskrivelserne bærer præg af at de seks arbejdsgrupper og skrivende formænd er gået forskelligt til opgaven, og der savnes en gennemgående struktur hvor det er tydeligt for hvert tema hvad børnene skal have ud af det og hvad det pædagogiske personales opgaver er i arbejdet med temaet. Generelt mener FOA at der mangler et langt større fokus på det pædagogiske personales rolle og opgaver i at skabe det læringsmiljø der skal understøtte de seks læreplanstemaer. Der mangler hjælp til hvordan læringsmiljøet skabes for at understøtte børnenes læring, udvikling, trivsel og dannelse indenfor de seks temaer.

Læreplanstema nr. 1. Alsidig personlig udvikling

I FOA mener vi at de foreslåede læringsmål for dette tema mangler at forholde sig til omsorg, relationer, intersubjektivitet og tilknytning.

Beskrivelsen af læreplanstemaet alsidig personlig udvikling mangler, ligesom de foreslåede læringsmål, fokus på omsorg, relationer, intersubjektivitet og tilknytning, samt nysgerrighed.

Læreplanstema 3. Kommunikation og sprog

I de foreslåede pædagogiske læringsmål for dette tema mener vi at det er for implicit at kommunikation også rummer nonverbal kommunikation, fx kropssprog, mimik, mm. Vi ønsker det skrevet tydeligere frem.

Beskrivelsen af læreplanstemaet mangler, ligesom læringsmålene, fokus på kropssprog, mimik og anden ikke verbal kommunikation.

Læreplanstema 4. Krop, sanser og bevægelse

I beskrivelsen af dette læreplanstema mener FOA at glæde ved bevægelse bør skrives frem som en væsentlig opgave for det pædagogiske personale – de skal motivere til bevægelse ved at vise glæde ved bevægelse og kropslig udfoldelse.

I afsnittet om forældreinddragelse er FOA bekymrede for tonen i sætningen: Forældre inddrages som samarbejdspartnere med hensyn til at give børnene gode betingelser for bevægelse, fx ved at *dele pædagogiske overvejelser* om bevægelsesvenlig påklædning, værdien af risikoorienteret led og det at udfordre og følge børnenes bevægelsesmæssige interesser. Her kommer det meget nemt til at lyde som om personalet belærer forældrene om bevægelse. Det er efter vores bedste overbevisning ikke en frugtbar indgang til samarbejde og dialog. Man kan være nysgerrig på familiens tilgang til barnet og man kan inspirere hinanden ved at dele gode og sjove oplevelser mellem dagtilbud og hjem.

Læreplanstema 5. Kultur, æstetik og fællesskab

For dette læreplanstema mener vi i FOA at de foreslåede pædagogiske læringsmål er for utydelige i beskrivelsen af kulturelle udtryksformer. Vi mangler tydeliggørelsen af en bredere forståelse af kulturelle udtryksformer fx musik, dans, teater mm.

Læringsmål 2 kæder flere mål sammen i et mål og bliver derfor svært at forstå som mål. Læringsmiljøet skal understøtte at børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, som stimulerer deres engagement, fantasi mm. Dette kædes sammen med at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer,

redskaber og medier. Vi har svært ved at se årsagssammenhængen mellem de to mål; at anvende forskellige materialer mm og at få mange kulturelle oplevelser.

Temabeskrivelsen for dette tema rummer eksempler på fine beskrivelser af personalets rolle og opgaver i arbejdet med temaet.

I afsnittet om 'Kultur og fællesskab' forslår vi en mindre, men væsentlig ændring i sidste linje i første afsnit. Der står 'Alle børn skal have mulighed for at udnytte sit fulde potentiale uafhængigt af social baggrund, køn, alder mv. Vi foreslår at udnytte erstattes af udleve/udfolde.

Læreplanstema 6. Natur, udeliv og science

De foreslåede læringsmål for dette tema rummer flere uklarheder. I læreringsmål 1 anvendes begrebet bæredygtig udvikling, uden at det specificeres. Bæredygtighed/bæredygtig udvikling bruges i flere sammenhænge, fx økonomisk bæredygtighed og miljømæssig bæredygtighed – det er ikke klart hvilken type bæredygtig udvikling læringsmiljøet skal understøtte en begyndende forståelse for.

Læringsmål 2 omhandler science, men savner fokus på stimulering af nysgerrighed og eksperimenter med alle typer af fænomener, og ikke som beskrevet alene naturfænomener.

Temabeskrivelsen indleder fint med at naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension. Vi synes der med fordel kan tilføjes en kulturel dimension.

Ligesom i læringsmål to savner vi i temabeskrivelsen en bredere forståelse af science tilgang – således at det ikke alene handler om at udforske og eksperimenter med naturfænomener, men fænomener i det hele taget.

**Daginstitutionernes Lands-Organisation,
DLO**
Høffdingsvej 34
2500 Valby
Tlf. 70275520 - dlo@dlo.dk - www.dlo.dk

Valby den 22. maj 2018

Høringssvar vedrørende udkast til bekendtgørelse om pædagogiske læringsmål og indholdsbeskrivelser af seks læreplanstemaer

DLO har ved e-mail af 25. april 2018 modtaget udkast til bekendtgørelse om pædagogiske læringsmål og indholdsbeskrivelser af seks læreplanstemaer i høring. DLO takker for muligheden for at bidrage til det endelige udkast til bekendtgørelse. DLO ønsker et mangfoldigt dagtilbudsudbud, der i realiteten sikrer frit valg for forældrene og metodefrihed i de enkelte dagtilbud, værdier som også tydeligt er reflekteret i aftalen om Stærke Dagtilbud. DLO bakker helhjertet op om masterens værdigrundlag og de kerneværdier, der ligger heri.

DLO har deltaget aktivt i tilblivelsen af de nye pædagogiske læringsmål ved deltagelse i kvalitetsforum, mastergruppen og i arbejdsgruppen om natur, udeliv og science. DLO har løbende udtrykt, og ønsker også her at udtrykke, stor anerkendelse for den inddragende proces, hvor eksperter på det pædagogiske felt har haft mulighed for at komme til orde og bidrage til udfoldelsen af de pædagogiske læringsmål.

DLO har to sæt af forslag til forbedringer af det fremsendte udkast for at bringe teksten helt i harmoni med de udmeldte politiske ønsker, aftalen om Stærke Dagtilbud og masteren. Det ene sæt af forslag angår metodefrihed, det andet angår balancen mellem den didaktisk/faglige tilgang og en non-kognitiv tilgang.

1. Metodefrihed

Ved den samlede gennemgang af læringsmål og de udfoldede beskrivelser af læreplanstemaerne er DLO blevet opmærksom på, at særligt understregningen i bilag 5 om kultur og identitet efter sin ordlyd synes at påbyde brug af bestemte metoder og redskaber, herunder IT:

"..IT er fx en grundlæggende kulturteknik, som børn skal have mulighed for at bruge i et eksperimenterende fællesskab. Børn skal både være skabende og producerende og samtidig få erfaringer med at bruge IT på etisk forsvarlige måder i forhold til sig selv og andre."

For at sikre en bæredygtig understøttelse af de politiske ønsker om metodefrihed opfordrer DLO derfor til, at det i bekendtgørelsesteksten tydeliggøres, at bilagenes indholdsbeskrivelser for så vidt angår metodevalg er vejledende.

Tydeliggørelsen er vigtig både for at sikre sammenhæng med masterens grundelementer men også fordi der i Danmark eksisterer pædagogiske retninger som fx Rudolf Steiner pædagogikken, der eksplicit har som pædagogisk tilgang, at børn bedst tilegner sig færdigheder væsentlige for fx brug af IT ved at nå ganske langt i deres sanseudvikling og identitetsdannelse, før selve de informationsteknologiske redskaber tages direkte i anvendelse. Rudolf Steiner pædagogikken har en meget veludviklet argumentation for, hvordan barnet via deres pædagogik netop udvikler de kreative og innovative færdigheder, som er væsentlige for kvalitative IT kompetencer.

For at sikre metodefriheden kan det omtalte afsnit tillige modificeres, således at også pædagogiske retninger som Rudolf Steiner fortsat kan udøves i Danmark, selvfølgelig under betingelse af at opfylde de pædagogiske læringsmål i bekendtgørelsens §§ 1-13:

".. IT er fx en grundlæggende kulturteknik, som børn skal have mulighed for at kunne bruge i et eksperimenterende fællesskab. Børn skal opøve kompetencer, så de senere kan både være skabende og producerende og samtidig få erfaringer med at bruge IT på etisk forsvarlige måder i forhold til sig selv og andre.."

En direkte metodeanvisning synes herudover at have fundet vej til bilag 6 om natur, udeliv og science, dels ved i andet afsnit at påbyde anvendelsen af analoge og digitale redskaber, og dels ved i næstsidste afsnit at påbyde anvendelsen af forskellige teknologiske redskaber.

For at sikre en bæredygtig understøttelse af de politiske ønsker om metodefrihed opfordrer DLO derfor også af denne grund til, at det i bekendtgørelsesteksten tydeliggøres, at bilagenes indholdsbeskrivelser for så vidt angår metodevalg er vejledende. Alternativt kan de omtalte afsnit modificeres, således at pædagogiske retninger som Rudolf Steiner pædagogikken fortsat kan udøves i Danmark, selvfølgelig under betingelse af at opfylde de pædagogiske læringsmål i bekendtgørelsens §§ 1-13:

"Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Børn undersøger, udforsker sammenhænge og anvender forskellige analoge og digitale redskaber til at fastholder erfaringer og oplevelser, og opfordres til at søge ny viden, ligesom børn udvikler en begyndende forståelse for de kompetencer, der er væsentlige for at beherske og udfordre teknologi. Men naturen er også et grundlag for at arbejde med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur."

og

"Desuden skal børn have mulighed for at stifte bekendtskab med og anvende forskellige teknologiske redskaber som eksempelvis GPS, digitalvægt, webkamera mv., som giver børn mulighed for at udvikle en kreative, produktive og kritiske kompetencer."

2. Balance mellem didaktisk/faglig tilgang og non-kognitive færdigheder/leg
DLO har løbende i arbejdsgruppen om natur, udeliv og science peget på behovet for at tydeliggøre samspillet mellem masterens værdier om leg og sciencetilgangen således, at indholdsbeskrivelsen fandt en balance mellem den didaktiske, faglige tilgang som i arbejdsgruppens endelige udkast er fremtrædende, og mellem legens non-kognitive værdier, som kun i ganske lille grad er afspejlet i arbejdsgruppens endelige udkast. Denne balance kunne fx forbedres dels ved af lade en af de to læringsmål angå natur/udeliv og dels ved i slutningen af afsnittet om udeliv at tilføje:

"Udeliv handler om at give børn legemuligheder og oplevelser i og med naturen, så de får mulighed for at lære sig selv og naturen at kende. Naturen giver et særligt rum for at styrke aktiv lytning og nysgerrighed, ligesom naturens rum kan udvide børnenes deltagelsesmuligheder i fællesskabet på tværs af alder, køn, kultur og interesser."

DLO har også løbende i arbejdsgruppen natur, udeliv og science peget på værdien i at indholdsbeskrivelserne formuleres i et sprog, der sikrer tilgængelighed for det pædagogiske personale og dermed reel omsætning af beskrivelserne i praksis. Beskrivelsen kunne i dette lys visse steder få en mere gængs ordlyd, så fx 'naturvidenskabens abstraktioner' forklares.

En skriftlig høringsrunde i arbejdsgruppen med et formidlings- og omsætningsformål for øje samt gerne en opblødning af den stærke vægtning af didaktikken kunne bidrage til dette. DLO har kendskab til, at BUPL i sit høringssvar fremsætter en række forslag i den retning og støtter disse forslag.

Med venlig hilsen

DAGINSTITUTIONERNES LANDS-ORGANISATION, DLO

Tanja Krabbe
Sekretariatschef

Børne- og Socialministeriet
Charlotte Meibom
chme@sm.dk

Høringssvar i forhold til udkast til bekendtgørelse om pædagogiske læringsmål og indholdsbeskrivelse af seks læreplanstemaer.

København, 22. maj 2018

Generelle kommentarer til Bekendtgørelsen

Indledningsvis vil vi complimentere den grundige revisionsproces, der har været forud for Bekendtgørelsen. En revisionsproces, hvor både forskere, eksperter og praktikere fra området har været inddraget.

Vi ser den nye styrkede pædagogiske læreplan som en god ramme for støtte til en styrket professionalisering af dagtilbuddene, herunder bidrag til løft af fagligheden. I det følgende skitseres vores kommentarer (i ikke prioriteret rækkefølge) til bekendtgørelsen til den ny styrkede pædagogiske læreplan (i det følgende forkortet til SPL).

fobu
Enghavevej 31, 1
1674 København V

3324 8100

info@fobu.dk
fobu.dk

Titel på SPL

Det burde overvejes at ændre den overordnede titel "Styrket pædagogisk læreplan" til "Styrket pædagogisk udviklingsplan" for at signalere, at der på netop 0-6 års området bør være en højere grad af fokus på udviklingsperspektivet fremfor læringsperspektivet, selvom det er positivt, at der opereres med et bredt læringsbegreb.

Målgruppen for SPL

I forhold til målgruppen for indholdet i Bekendtgørelsen, bemærker vi, at der står skrevet børn i alderen 0-5 år. Den oprindelige pædagogiske læreplan (2004) har målgruppen 0-6 år og ude i dagtilbuddene er der også 5-6 årige børn indskrevet. Vi undrer os derfor over, at målgruppen 0-5 år er valgt? Hvad med de 5-6 årige?

Metodefrihed i forbindelse med SPL

Vi noterer os, at der i Bekendtgørelsen står, at den nye, styrkede pædagogiske læreplan ude i dagtilbuddene skal udarbejdes med udgangspunkt i et pædagogisk grundlag som fx barnesyn, dannelse, leg, børnefællesskaber og en bred læringsforståelse. Dette pædagogiske grundlag er i de respektive dagtilbud lokalt beskrevet – hvert enkelt dagtilbud har sin definition, rammesætning og beskrivelse, som den nye styrkede pædagogiske læreplan tager afsæt i. Vi bifalder, at formuleringen af den nye styrkede pædagogiske læreplan er lokal og giver det respektive dagtilbud betydelig metodefrihed indenfor Bekendtgørelsens ramme om målene for læringsmiljøet og de seks temaers indhold.

Rækkefølgen i forbindelse med temaerne i SPL

Vi synes, at der bør byttes rundt på temaerne "Kultur, æstetik og fællesskab" og "Natur, udeliv og science", så sidstnævnte kommer før det andet, så struktur og opstilling af de nye seks læreplanstemaer følger den nuværende struktur. Den endelige rækkefølge er dermed:

- Alsidig personlig udvikling
- Social udvikling
- Kommunikation og sprog
- Krop, sanser og bevægelse
- Natur, udeliv og science
- Kultur, æstetik og fællesskab

Kronologien i læreplanstemaerne, der kom med læreplanen fra 2004, har igennem årene forankret sig ude i de respektive dagtilbud, som har udviklet en fælles forståelse, et fælles fagligt sprog og ejerskab for læreplanstemaerne. Vi vurderer, at det er en unødvendig forstyrrelse at ændre på denne kronologi (rækkefølge) i temaerne og anbefaler at fastholde den allerede implementerede og kendte rækkefølge.

Læringsmiljøet i forbindelse med SPL

Vi bifalder, at der er stor fokus på læringsmiljøets betydning for børns trivsel, dannelse, læring og udvikling og, at læringsmiljøet er et gennemgående fundament i arbejdet med den nye, styrkede pædagogiske læreplan. Det er positivt og fagligt relevant med to retningsgivende mål for læringsmiljøet som fagligt bagtæppe for hvert læreplanstema.

Forslag til ændring af navn på tema (bilag 5) i forbindelse med SPL

Vi mener, at temaet "Kultur, æstetik og fællesskab" bør ændres i sin titel til "Kultur, kreativitet og fællesskab". Argumentet er, at "kreativitet" fremstår som en mere stærk og solid rammesætning af barnets grundlæggende behov for at være skabende samt udvikle sig via skabende (lære) processer. Kreativitet er ligeledes en grundlæggende del af professionsuddannelsens teoretiske indhold til den kommende pædagogiske praktiker, der i sit fremtidige (daglige) virke med børnene arbejder med kreativitet på mange niveauer og med forskelligt indhold. Begrebet "kreativitet" er en fundamental del af det kulturhistoriske pædagogiske virke, hvorimod begrebet "æstetik" er et for området mere "diffust" begreb, som kan have vanskeligt ved at få genklang i dagtilbuddene. Hvis begreberne skal teoretiseres, målsættes og praktiseres via det forestående revisionsarbejde med læreplanen ude i dagtilbuddene, er det afgørende, at begreberne forstås og giver mening for det pædagogiske personale.

Vedr. manglende centrale fokuspunkter i forbindelse med SPL

Vi efterlyser, at der i Bekendtgørelsen er beskrevet en mere konkret rammebeskrivelse (intentioner) om:

- Pædagogisk dokumentation
- Evaluering – opbygning af en evalueringskultur
- Faglig ledelse
- Legens indhold og betydning
- Forældresamarbejde i hverdagspraksis
- Overgange og rutiner i hverdagspraksis
- Faglige fyrtårne

- Børn i udsatte positioner

Alle oven nævnte pejlemærker er beskrevet i Master for en styrket pædagogisk læreplan (juni, 2016) samt i forslag til ændring af Dagtilbudsloven (februar, 2018) på baggrund af Stærke Dagtilbud (juni, 2017). I Bekendtgørelsen fremstår det ikke klart, hvorledes dagtilbuddet skal arbejde med pejlemærkerne.

Vi anbefaler særligt, at "forældresamarbejde i hverdagspraksis" samt "faglig ledelse" udbygges og foldes ud i forbindelse med hvert læreplanstema i Bekendtgørelsen. Ligesom opbygning af en evalueringskultur og det kontinuerlige pædagogiske arbejde med evaluering (faglig vurdering af pædagogisk dokumentation) bør foldes ud i Bekendtgørelsen.

Handleplan for det sidste år i børnehaven i forbindelse med SPL

Vi savner en rammesætning i Bekendtgørelsen i forhold til barnets sidste år i børnehaven med fokus på dels at skabe en god overgang fra dagtilbud til skole og dels at have fokus på den faglige intention og det pædagogiske arbejde med de ældste børnehavebørn.

Formuleringer og sammenhæng til det lokale revisionsarbejde i forbindelse med SPL

Der er under hvert enkelt tema mange ord og formuleringer. Det kan gøre vanskeligt at arbejde med ude i dagtilbuddene, når en didaktisk "oversættelse" med beskrivelser af det lokale dagtilbuds faglige intention, teori og pædagogisk praksis skal finde sted.

Selvom vi flere steder har efterlyst, at fx rammesætningen og pejlemærker bør medtages i bekendtgørelsen, så kunne der med fordel strammes op under hvert temas beskrivelse, så de fremstår mere klare og præcise i deres begreber og deres betydning.

IT som kulturteknisk redskab i forbindelse med SPL

Dette område er kun nævnt i en sætning i temaet "Kultur, æstetik og fællesskab" (bilag 5). IT som kulturteknisk redskab bør foldes mere ud, da IT grundlæggende kan bruges i forhold til alle temaer og som en del af læringsmiljøet. Digital dannelse og en pædagogisk tilgang til IT, bør dagtilbuddet lokalt forholde sig til.

Specifikke kommentarer til hvert læreplanstema i SPL

Alsidig personlig udvikling

- Formuleringen "*Det pædagogiske personale skal i samarbejde med forældrene sikre, at udfordringerne ikke overstiger børnenes kompetencer eller overskrider deres grænser*" (under "gåpåmod", bilag 1) ønskes foldet mere ud i forhold til "samarbejde med forældrene" omkring dette?

Social udvikling

- Formuleringen *"Relationer er grundlaget for, at børn lærer sig empati"* (under "empati", bilag 2) ønskes foldet mere ud. Relationer isoleret set er ikke et grundlag for at udvikle empati.
- Formuleringen *"...børnene får forståelse for andre og betydningen af solidarisk handlen"* (under empati, bilag 2) ønskes præciseret. Hvad menes der med solidarisk handlen?

Kommunikation og sprog

- En formulering under "fællesskaber" (bilag 3) er, at børnene skal introduceres til nye begreber og udtryksformer som fx skrift-, symbol- og billedsprog. Skriftsproget er fx ikke udfoldet tilstrækkeligt, og bøger og litteratur er slet ikke nævnt. Begge dele, siger al forskning, er afgørende for udvikling af børns sprog.
- Kropssproget er en væsentlig del af både barn-barn kommunikation og voksen-barn kommunikation. At "tale" med kroppen er et vigtigt redskab i kommunikation mellem mennesker. Der er ikke fokus på det forhold.

Krop, sanser og bevægelse

- Formuleringen *"Forældre inddrages som samarbejdspartnere med hensyn til at give børnene gode betingelser for bevægelse, fx ved at dele pædagogiske overvejelser om bevægelsesvenlig påklædning, værdien af risikoorienteret leg og det at udfordre og følge børnenes bevægelsesmæssige interesser"* (under introduktion, bilag 4) ønskes præciseret, hvad risikoorienteret leg er? Slet til gengæld formulering om bevægelsesvenligt beklædning, det er overflødigt.

Kultur, æstetik og fællesskab

- Vi mener, at æstetik skal byttes ud med kreativitet samt at de to sidste temaers rækkefølge byttes om, så dette tema er nummer 6 (se tidligere argumentation).
- Kreativitetsbegrebet bør foldes mere ud i temaets konkrete indholdsbeskrivelse.
- Under formuleringen om IT som en grundlæggende kulturteknik mangler at stå noget om digital dannelse, der bør præciseres som en integreret del af det pædagogiske arbejde – se i øvrigt tidligere argumentation.

Natur, udeliv og science

- De to sidste temaers rækkefølge bør byttes om, så dette tema er nummer fem (se tidligere argumentation).
- Efter vores vurdering er beskrivelsen flere steder "skudt" over målgruppen 0-5 år i sin begrebsramme mv. Det vil samtidig kræve naturvidenskabelige kompetencer, viden og indsigt hos det pædagogiske personale at kunne skabe en kvalificeret, didaktisk pædagogisk praksis, der honorerer rammen. Vi foreslår derfor at formuleringerne tilpasses bedre til 0 – 6 års området, fx kunne "hypotesedannelser hedde: "ideer" etc.

- Formuleringen i introduktionen *"Børn undersøger, udforsker sammenhænge og anvender forskellige analoge og digitale redskaber til at fastholde erfaringer og oplevelser og til at søge ny viden, ligesom børn udvikler begyndende forståelse for teknologi. Men naturen er også et grundlag for at arbejde med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur"*. Formuleringen fremstår konstaterende og særligt set i lyset af målgruppen for pædagogiske handlinger er børn fra 0-5 år. Det bør foldes ud, hvad læringsmiljøet i dagtilbuddet kan indeholde når målgruppen er på småbarnet.
- Den sidste, afsluttende passage i temaets beskrivelse, mener vi, fremstår mere tydelig i forhold til, hvad science i forhold til 0 – 6 år indeholder.

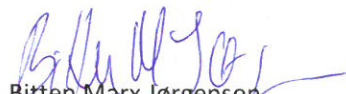
Med venlig hilsen

Anders Zorck
Direktør

Dorthe Filtenborg Merot
Pædagogisk Konsulent

Bitten Marx Jørgensen
Organisationskonsulent

BØRNESAGENS FÆLLESRÅD
JOINT COUNCIL FOR CHILD ISSUES IN DENMARK

Dronningensvej 4, 1., 2000 Frederiksberg. Tlf.: 24 62 62 29. CVR. NR.: 23 19 04 19. bf@boernesagen.dk. www.boernesagen.dk

Børne- og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K
sm@sm.dk

chme@sm.dk

Den 3. maj 2018

Høringssvar over udkast til bekendtgørelse om pædagogiske læringsmål og indholdsbeskrivelser af seks læreplanstemaer

Børnesagens Fællesråd(BF) kan støtte ovennævnte udkast til bekendtgørelse, som er en opfølgning på vedtagelse af lovforslag L 160 om ændring af dagtilbudsloven og lov om folkeskolen (Styrket kvalitet i dagtilbud, øget fleksibilitet og frit valg for forældre m.v.)

Venlige hilsener

Sekretariatschef

Til: chme@sm.dk (Charlotte Meibom)
Fra: Erik Schmidt (ersc@ftf.dk)
Titel: FTF høringssvar vedr. pædagogiske læringsmål
Sendt: 08-05-2018 14:07:05

FTF sag 18-0485

Til Charlotte Meibom

FTF har modtaget høringen vedrørende bekendtgørelse om pædagogiske læringsmål og indholdsbeskrivelser af seks læreplaner. FTF har ikke bemærkninger til udkastet.

Venlig hilsen

Erik Schmidt

Konsulent/Senior advisor

Tlf: +45 33 36 88 14 - Mobil: +45 20 40 88 14 - E-mail: ersc@ftf.dk

FTF - Hovedorganisation for 450.000 offentligt og privat ansatte

Niels Hemmingsens Gade 12 - 1153 København K.

Tlf: +45 33 36 88 00 - CVR: 62557419 - E-mail: ftf@ftf.dk - www.ftf.dk

-- --

**Kig efter OK-mærket,
når du vælger fagforening**

Børne- og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K
Danmark

Att.: chme@sm.dk

WILDERS PLADS 8K
1403 KØBENHAVN K
TELEFON 3269 8888
MOBIL 91325620
CDE@HUMANRIGHTS.DK
MENNESKERET.DK

DOK. NR. 18/01163-2

23. MAJ 2018

HØRINGSSVARSSVAR OVER BEKENDTGØRELSE OM PÆDAGOGISKE LÆRINGSMÅL OG INDHOLDSBESKRIVELSER AF SEKS LÆREPLANSTEMAER

Institut for Menneskerettigheder er via Høringsportalen blevet opmærksom på, at Børne- og Socialministeriet den 25. april 2018 har sendt et udkast til en bekendtgørelse om pædagogiske læringsmål og indhold i seks læreplanstemaer i høring.

Børne- og socialministeren har den 28. februar 2018 fremsat et lovforslag L 160 om ændring af dagtilbudsloven og lov om folkeskolen (Styrket kvalitet i dagtilbud, øget fleksibilitet og frit valg for forældre m.v.) Det foreslås i lovforslagets § 1, nr. 7, at ministeren får bemyndigelse til at fastsætte nærmere regler om pædagogiske læringsmål for, hvad det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet skal understøtte i forhold til børns læring samt om indholdet i de enkelte læreplanstemaer.

Børne- og Socialministeriet har på denne baggrund udarbejdet nærværende udkast til bekendtgørelse, der uddyber de seks overordnede emner (læreplanstemaer), som er defineret i lovforslaget nævnt ovenfor. For hvert emne fastsætter udkastet til bekendtgørelse to pædagogiske læringsmål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddene og børns læring.

Institut for Menneskerettigheder vil gerne henlede opmærksomheden på en række internationale dokumenter, som indeholder krav om, at staten blandt andet skal sikre kendskab og undervisning i menneskerettigheder på dagtilbudsområdet.

Instituttet bemærker således, at det af FN's erklæring om uddannelse og undervisning i menneskerettigheder fremhæves, at undervisning

menneskerettigheder angår alle dele af samfundet, herunder førskoleområdet.¹

Endvidere henviser Europarådets Charter om demokratisk medborgerskab og undervisning i menneskerettigheder stater til direkte at inkludere uddannelse i demokratisk medborgerskab og menneskerettigheder i curricula (læreplanstemaer) i det formelle uddannelsessystem, herunder på dagtilbudsområdet.²

Videre fremgår det af artikel 29 i FN's Børnekonvention, at uddannelsen af barnet blandt andet skal have til hensigt at udvikle respekt for menneskerettighederne og de grundlæggende frihedsrettigheder. Det fremgår af komitéens generelle kommentar nr. 1, at de menneskeretlige værdier skal gennemstrømme børns hverdag og læring.³ I tillæg til at udvikle barnets personlighed, evner, psykiske og fysiske formåen fremhæves det ligeledes, at barnets ret til uddannelse indebærer at barnets respekt for og forståelse af menneskerettighederne skal fremmes.

Endelig understreges det i FN's konvention om økonomiske, sociale og kulturelle rettigheder, at læring på alle niveauer af samfundet skal tage sigte på at styrke respekten for menneskerettigheder og grundlæggende frihedsrettigheder.

Der henvises til ministeriets sagsnr.: 2018-2318.

Med venlig hilsen

Cecilia Decara

CHEFKONSULENT

¹ United Nations Declaration on Human Rights Education and Training, 2011 (Artikel 1-3)

² The Council of Europe Charter on Education for Democratic Citizenship and Human Rights Education (p. 8-9, Section II, 5)

³ General comment no. 1, "article 29 (1): The aims of education", 17. april 2001, tilgængelig på:

http://tbinternet.ohchr.org/_layouts/treatybodyexternal/Download.aspx?symbolno=CRC%2fGC%2f2001%2f1&Lang=en

Børne- og socialministeriet
Att. Charlotte Meibom

Friskolernes Hus
Middelfartvej 77
5466 Asperup

Telefon 62 61 30 13
df@friskoler.dk
www.friskoler.dk

Giro 828-2218

23. maj 2018

Høringssvar – udkast til bekendtgørelse om pædagogiske læringsmål og indholdsbeskrivelser af seks læreplanstemaer

Dansk Friskoleforening vil gerne takke for muligheden for at udtale sig om det foreliggende udkast.

Vi er generelt meget positive overfor bekendtgørelsen og dens indhold.

Dog er der to punkter, vi gerne vil rette opmærksomheden på.

Bilag 6 "Beskrivelse af læreplanstemaer - Natur, udeliv og Science". Her fremgår det under afsnittet om Science, at "*Børn skal have mulighed for at stifte bekendtskab med og anvende forskellige teknologiske redskaber som eksempelvis GPS, digitalvægt, webkamera mv. Som giver børn mulighed for at udvikle en kreativ, produktiv og kritisk tilgang til anvendelse af teknologier.*"

I ordlyden af eksemplerne er der udelukkende fokus på digitale teknologiske redskaber: "*GPS, digitalvægte, webkamera mv.*" Vi frygter, at en eksemplificering, der udelukkende indeholder digitale teknologiske redskaber og ikke begrebet 'teknologiske redskaber' i dets egentlige og bredere forstand, kan medvirke til en forståelse af, at det udelukkende er med digitale teknologiske redskaber, det er muligt at leve op til kravet.

Vi mener, det er uhensigtsmæssigt, at bekendtgørelsen definerer så eksakt, hvordan institutioner kan leve op til læringsmålene. Det nærmer sig en konkret definition på, hvordan og med hvilke virkemidler og tilgange, institutioner skal gå til opgaven. Det mener vi bør være op til den enkelte institution at vurdere ift. de værdier og kompetencer, der er i institutionen.

Vi bakker op om, at der sættes mål og temaer, som institutionerne skal arbejde med og imod, men frygter, at ovenfor anførte ordlyd kan medføre en ensretning af pædagogisk tilgang til at opnå og arbejde med målene på tværs af dagtilbud.

I bilag 5 understreges det, at IT er en grundlæggende færdighed, som børn skal lære at beherske i daginstitutionen. Vi mener samlet set ikke, at disse formuleringer i tilstrækkelig grad taget hensyn til den pædagogiske frihed, som vi traditionelt hylder i Danmark. Rudolf Steiner-inspirerede daginstitutioner vil komme i klemme i denne tænkning ligesom andre institutioner kan tænkes at komme i klemme. Det kan ikke være hensigten.

Vi deltager meget gerne i det videre arbejde og står gerne til rådighed for yderligere.

Med venlig hilsen
på foreningens vegne

Peter Bendix Pedersen
Formand

Søren Stein Brinck
Sekretariatsleder

17. maj 2018

RADA

DI-2018-06818

Børne- og Socialministeriet
Att.: Charlotte Meibom
chme@sm.dk

Dansk Industri
Confederation of Danish Industry

Høringssvar over bekendtgørelse om pædagogiske læringsmål

Dansk Industri (DI) takker for muligheden for at komme med kommentarer til udkast til bekendtgørelse om pædagogiske læringsmål og indholdsbeskrivelser af seks læreplans-temaer. DI vil gerne indledningsvis bemærke, at det er en uskik, at høringsfristen ligger under et døgn efter, at den lovgivning, som bekendtgørelsen er knyttet til, forventes tredjebehandlet i Folketinget. DI tager derfor forbehold for, at den endelige formulering af lovteksten ikke kendes på nuværende tidspunkt.

DI støtter dagtilbudsaftalen fra juni 2017, der har som mål at skabe stærke dagtilbud. DI er særligt optaget af dagtilbuddenes muligheder og evner til at gøre børn klar til skolestart.

DI er derfor positive overfor, at udkastet til bekendtgørelsen sikrer en faglig sammenhæng i fokusområder mellem læringsmål i dagtilbud og fælles mål for 0. klasse.

Et er dog beskrivelserne på bekendtgørelsesniveau. DI mener, at det er vigtigt, at bekendtgørelsen følges op af grundige vejledninger til institutionslederne og til forældrebestyrelserne, sådan at det sikres, at det faglige niveau ikke falder. Dette er særlig vigtigt i lyset af, at aftaleparterne aftalte, at kommunalbestyrelserne ikke fremadrettet skal godkende læringsplanerne.

DI er bekymret over, at der ikke fremadrettet er nogen overordnet opfølgning på læreplanerne. Det er med udkastet til dagtilbudsloven alene lederne (med inddragelse af forældrebestyrelsen) på den enkelte institution, som skal udarbejde læreplanen. Derfor opfordrer DI ministeriet til at følge arbejdet med pædagogiske læreplaner tæt for at sikre et ensartet niveau.

Med venlig hilsen

Charlotte Rønhof
Underdirektør

Rasmus Dahl
Chefkonsulent

Til: ajcc@sm.dk ('Ajla Catovic'), dpudsend@sm.dk (Udsendelse fra Børne -og Socialministeriet)
Cc: chme@sm.dk (Charlotte Meibom), eje@sm.dk (Elsebeth Jensen), regelpost@sm.dk (Regelpost)
Fra: FOLA (fola@foladk)
Titel: SV: Frist 23/5 Høring over udkast til bekendtgørelse om pædagogiske læringsmål og indholdsbeskrivelser af seks læreplanstemaer
Sendt: 24-05-2018 08:18:02

Høringssvar bekendtgørelse om pædagogiske læreplaner.

Tak for det tilsendte forslag til bekendtgørelse. Generelt er vi meget tilfredse med beskrivelsen af de pædagogiske læreplanstemaer samt de listede læringsmål. Specielt sætter vi pris på, at de listede læringsmål er brede.

Det er dog ulogisk at Dagtilbudslovens §8 pointerer at der skal udarbejdes en pædagogisk læreplan i alderen 0-2 og 3 år og frem til skolestart, men de pædagogiske læreplanstemaer opererer aldersgruppen med 0-5 år. Det skal selvfølgelig være fra 0 til skolestart, så der bruges samme tidsbegreber i bekendtgørelse som i dagtilbudsloven. Jfr.

http://www.ft.dk/ripdf/samling/20171/lovforslag/l160/20171_l160_efter_2behandling.pdf

Generelt er det vigtigt at de nævnte eksempler i de pædagogiske læreplanstemaer ikke bliver betragtet som obligatoriske, men som eksisterende muligheder, sådan at forældrebestyrelser og personale fortsat har mulighed for at prioritere og vælge de muligheder inden for hvert læreplanstema, som de finder bedst egnet for netop deres dagtilbud.

Med venlig hilsen

Lotte Hansen
Sekretariatsleder
FOLA - Forældrenes Landsforening
www.fola.dk
Nyt telefonnummer 42705154

Fra: Ajla Catovic <ajcc@sm.dk>
Sendt: 25. april 2018 14:05
Til: Udsendelse fra Børne -og Socialministeriet <dpudsend@sm.dk>
Cc: Charlotte Meibom <chme@sm.dk>; Elsebeth Jensen <eje@sm.dk>; Regelpost <regelpost@sm.dk>
Emne: Frist 23/5 Høring over udkast til bekendtgørelse om pædagogiske læringsmål og indholdsbeskrivelser af seks læreplanstemaer

Til de på vedlagte høringsliste anførte høringsparter

Børne- og Socialministeriet sender hermed udkast til bekendtgørelse om pædagogiske læringsmål og indholdsbeskrivelser af seks læreplanstemaer i høring med frist for bemærkninger den 23. maj 2018, kl. 9.00. Der henvises til vedlagte høringsbrev.

Med venlig hilsen

Ajla Catovic
Stud.jur.
Jura og International
Mail: ajcc@sm.dk

Børne- og Socialministeriet
Holmens Kanal 22
1060 København K
Telefon: 33 92 93 00

Foreningen af kommunale
social- sundheds- og
arbejdsmarkedschefer i Danmark

Til Børne- og Socialministeriet

Sendt til: chme@sm.dk

Vordingborg

22. maj 2018

Høringssvar over udkast til bekendtgørelse om pædagogiske læringsmål og indholdsbeskrivelser af seks læreplanstemaer

Først og fremmest vil FSD gerne anerkende ministeriets stærke fokus på at udvikle kvaliteten i alle landets dagtilbud. Forskning viser, at alle børn, men i særlig grad børn i udsatte positioner, profiterer af højkvalitetsdagtilbud. Det skærpede fælles fokus på kvaliteten i dagtilbuddene kan dermed få stor betydning for nogle af de børn i Danmark, der har størst behov for at blive støttet i deres trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Læringsmål og læreplanstemaer

De nye læringsmål for hvert læreplanstema sætter fokus på, hvordan læringsmiljøet skal understøtte børnenes læring. Vi finder det både positivt og afgørende, at det understreges, at målene gælder alle børn. Samtidig sætter vi stor pris på, at børn i udsatte positioner eksplicit er skrevet ind i indholdsbeskrivelserne for de enkelte læreplanstemaer.

FSD finder det også meningsfuldt, at læreplanstemaerne er genkendelige ift. de eksisterende, men at de samtidig er opdateret, så de dækker bredere og fremstår mere aktuelle. Det er også positivt, at der er et helhedsorienteret perspektiv på børns læring og udvikling på tværs af læreplanstemaerne.

Det er et vigtigt aspekt, at der med læringsmålene bliver et fokus på kvaliteten og udviklingen af de rammer (læringsmiljøer), som de voksne sætter for børnene. Samtidig er det dog problematisk, hvis dette medfører, at opfølgningen på børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse dermed bliver nedprioriteret.

Derfor bør det understreges, at der fortsat skal følges op på børnenes udvikling, og på hvorvidt de profiterer af de pædagogiske læringsmiljøer. Dette både af hensyn til det enkelte barns udvikling, og så det er muligt på kommunalt niveau at følge og drøfte udviklingen på dagtilbudsområdet og dermed leve op til den kommunale tilsynsforpligtelse, - ikke mindst i forhold til de udsatte børn.

Det er samtidig afgørende, at der fortsat er en stor opmærksomhed på forebyggende og tidlige, rettidige indsatser, så det enkelte barn, med behov for en særlig opmærksomhed, ikke forsvinder i udviklingen af læringsmiljøerne.

Endelig kan det være vanskeligt at etablere stærke pædagogiske læringsmiljøer, der er differentieret ift. børnegruppens sammensætning og forskellige forudsætninger, hvis der ikke er et solidt kendskab til behovene hos børnegruppen generelt og i særlig grad til børn i udsatte positioner.

Læringsmål for Kommunikation og sprog

FSD finder, at et af læringsmålene har en uhensigtsmæssig formulering. Læringsmålene er generelt formuleret, så der står, at "læringsmiljøet skal understøtte x og y". Formuleringen af det første mål under læreplanstema nr. 3. Kommunikation og sprog bryder imidlertid den form.

Der står, at: *"Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn **får mulighed for at udvikle sprog, der bidrager til at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden**".* Ved at ordene "får mulighed for" er indsat, giver det indtryk af, at så længe læringsmiljøet er til stede, så er det op til børnene selv at gribe muligheden og udvikle deres sprog. Det er yderst problematisk, at man derved lægger ansvaret for at udvikle sproget over på børnene, når man samtidig ved, at kvaliteten af interaktionerne mellem barn og voksen er helt centrale for børns sproglige udvikling, - ikke mindst for børn i udsatte positioner.

Det foreslås derfor, at formuleringen af målet ændres til:

"Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden".

Det vil sikre en ensartethed i læringsmålene, og man vil undgå at sende et uheldigt signal ift. børnenes sproglige udvikling.

Afslutningsvis skal det nævnes, at det i lovforslagets bemærkninger blev understreget, at der skal etableres pædagogiske læringsmiljøer i dagtilbud hele dagen. Det hilser vi velkommen, men vi undrer os i den forbindelse over, at der i bekendtgørelsens § 1 stk. 2 står: *"... det pædagogiske læringsmiljø, barnet møder **hver dag i dagtilbuddet**".* Det kan læses mindre ambitiøst, end at de pædagogiske læringsmiljøer skal være til stede hele dagen.

Med venlig hilsen

Helle Linnet
Landsformand